

Batık Bir Gemi (Oktay Akbal)

Öykü Yazar, Oktay Akbal, romanında kendi yaşam öyküsünü anlatmaktadır. Yazarın ileriki yaşlarındayken yazdığı eser, Akbal'ın ağır bir hastalıkta umutsuz olduğu hatta doktorunun artık kendisini üzmemek adına, gerçekleri sakladığı günlerin ruhsal ağırlığı çerçevesinde geçer. Akbal, bir kıyı otelinde kalmaktadır, hayatına giren tüm insanları düşünür, onlardan ölenlerin hala hayatta olduklarını var sayarak düşler kurar. Eski tanıdıklarını düşünürken geçmiş ve mevcut zaman arasında gel-gitler yaşar. Babasının erken yaşta ölümünü, annesiyle yaşadıkları zorlukları zihninde canlandırır. Yazarın liseden beri oldukça kalabalık bir arkadaş çevresi vardır. Onlarla günlerini dolu dolu ve mutlu geçirirler. Yaşları ilerlemeye başlayınca da, ilk aşklarıyla tanışacaklardır. Hepsinin sevdiği bir veya birden çok kişi vardır. Özellikle, Akbal'ın hayatında hep birden fazla sevdiği kadın olacaktır. Otelde kalırkenden kocasıyla birlikte Almanya'dan gelen Magda'dan etkilenir. Magda'nın da edebiyata ilgisi vardır, sık sık sohbet ederler. Akbal, yalnız kaldığında ise yine geçmişin hesaplaşmasını yapar. Hayatına giren her insanın kendisi için büyük önemi vardır, bazı hayatların apaçık yapılan hatalar uğruna harcanması kendisini yıllar sonra bile üzer. Özellikle okul arkadaşı Elazığ'lı Ahmet'in, evlerine gelen flörtöz Zekiye'nin gebeliğinden sonraki intiharı, Ahmet'in ortadan kaybolması, Zekiye'nin bahçevandan hamile kaldığı dedikodusu, velhasıl evde çalışan diğer hizmetkarların garip tutumu, tam her şey düzelmiş görünüp Ahmet evlilik hazırlığındayken intiharı, Akbal'ın kafasını kurcalar. Ailesine de bazen geçmişe dönük sitemleri olur yazarın. Özellikle babasının neden hiç kendi annesini sevmediğini, O'nun evin hizmetçisi gibi en alt katta yalnız yaşamaya mahkum edildiğini düşünür, bir insan neden annesine "anne" demez, hor görülmesine nasıl izin verir? Babasının annesi yerine koyduğu kadın acaba maddi gücünden ötürü mü, anneliğe seçilmiştir? Bu soruların tüm muhattapları artık yaşamamaktadır.

Yazar, artık yeni kişilerle iletişim kurmaktan sıkıldığı bir dönemdedir. Edebiyat severlerin kendisi ile sohbet etmek isteği O'na artık cazip gelmemekte, eski karakterlerin zihnindeki hareketli düşlerini mütemadiyen görmektedir. Hatta, zaman zaman bazı eski tanıdıklarına zihninden hikayeler kurar, onlara da yaşam öyküleri yaratır.

Yazarın hayatında, kişilerin değişimleri, mevcut fikirlerinden sapmaları da önemli yer tutar. Kadınların, mutluken yaptıkları veya mutsuz olduklarını anladıklarında arkalarına bakmadan, maddi ve manevinin muhasebesini kurmadan restleri veya hayatını alışıl gelmiş, gelenek ve göreneklere istinaden yaşayan bireylerin, bilgi karşısındaki rasyonel dönüşümlerini otelde ölümü gün gün beklerken düşünür.

Kişiler

Yazar Oktay Babasını erken yaşta kaybetmiş olan yazar annesi ile hayatına devam etmiştir. Öğrencilik yıllarında daima kalabalık ve eğlenceli bir çevresi olmuştur. Yazarın edebiyata olan merakı küçük yaşlarında başlamış, lise yıllarında yazar olma farkındalığına ulaşmıştır. Gençliğinde çok sayıda kız arkadaşı olan yazar, zaman içinde evlenmiştir. Hayatına ileriki yaşlarında da çok sayıda kadın girer, bazı ilişkileri sadece fiziksel olarak kalsa da, yazar için hayatına giren herkes gibi kadınların da önemli yeri vardır.

Anne Yazarın annesi, kocasının genç yaşta vefatından sonra ekonomik sıkıntılarla mücadele etmeye başlamıştır. Aslen varlıklı bir ailenin kızıdır, yazarın ergenlik yıllarında annesinin, babasından ve oğlundan başka yakını kalmamıştır. Kendisini oğluna adanmış bir kadındır.

Baba Kırkdört yaşında kan kanserinden vefat etmiştir. Sağlığında esnafılık yapan babasının birkaç dükkanı vardır. Yazar babasının ölümünden hem manevi olarak etkilenmiş hem de ekonomik sıkıntıları yaşamıştır. Kendi evlerine göre daha mütevazı bir eve ve semte taşınmak zorunda kalmışlardır. Yazar, ileri yaşlarında bile hep babasını düşler, babası ile alakalı hatıralarıyla mevcut zaman artasında bağlantı kurmaya, babasını hareketlerini kurgulamaya çalışır. Yazarın babasını tek affedemediği husus, babasının kendi annesini benimsememesi ve dışlamasıdır.

Bahriye Hanım Oktay'ın babasının vefatından sonra taşındıkları evdeki üst kat komşusu. Annesi ile yakın arkadaşlırlar.

Leyla Bahriye Hanım'ın öğretmen kızıdır.

Hüsniye Hanım Yazarın ergenliğinin geçtiği Fatih semtindeki evde zaman zaman yer alır. Evin çalışanı olup olmadığı net değildir, ancak Oktay küçük yaşta olmasına rağmen kadın kendisine tacizde bulunur.

Magda Yazarın ileri yaşlarındayken kaldığı otele kocasıyla birlikte Almanya'dan gelen kadın. Yazar Magda'dan oldukça etkilenir. Kadının okumaya ve edebiyata ilgisi vardır, sık sık yazarla sohbet ederler. Öğretmendir.

Magda'nın Kocas Eserde ismi belirtilmez, yazar için adı ne olursa olsun önemli değildir, O Magda'nın kocasıdır. Mühendistir.

Ahmet Yazarın liseden arkadaşıdır. Elazığ'lı oldukça varlıklı bir ailenin çocuğudur. Evlerinde kalan besleme gibi davranılıp hor görülen Zekiye ile ilişkisi olmuştur. Ailesi kıza haksızlık eder. Bu olaydan sonra ciddi bir

depresyon geçirir. İntihar eder. Oktay, ileri yaşlarında bile daima Ahmet'e üzülür, herp Ahmet düşlerindedir.

Serpil Ahmet'in sevdiği kız.Doktorun oğlu Osman ile evlenir fakat bir sene sonra ayrılırlar.
Cahit Yazarın liseden edebiyata meraklı arkadaşı, daha ziyade öykü türü ile ilgilenir.

Osman Sepil'in flört ettiği gençtir, ünlü bir doktorun oğludur.

Urfalı Sadun Yazarın liseden edebiyata meraklı arkadaşı, daha ziyade şiirle özellikle aruz vezniyle ilgilenir.

Cemal Yazarın liseden arkadaşıdır, Cemal'in edebiyata ilgisi yoktur, mühendis olmak ister. Seneler sonra karşılaştıklarında Cemal'in bu arzusunu yerine getirdiğini öğrenir. Evlenip ayrılmıştır. Sevgilisi ile emeklilik hayatı geçirir.

Hülya Cemal'in mimar sevgilisidir.

Lise Müdürü Oktay lisedeyken okul müdürüdür. Evli olmasına rağmen oldukça güzel bir kadın olan biyoloji öğretmeni ile ilişki yaşar. Sonradan eğitim hayatından ayrılıp milletvekili olmuştur. Oktay müdürü kıskanır, O'nun yerinde kendisi olmak ister.

Biyoloji Öğretmeni Lisede Oktay'ın öğretmenidir, evli olmasına rağmen müdür ile aşk yaşamaktadır. Güzelliğinden ötürü çok beğenilen bir kadındır.

Reyhan Yazarın gençliğinde flört ettiği kızdır. Oktay ile evlenmek ister fakat amacı evlenip üvey anne evinden kurtulmaktır, yazar o sırada kendisini evliliğe hazır hissetmez. Reyhan'dan ayrılır.

Zekiye Elazığ'dan Ahmetlerin evlerine gelmiş bir genç kızdır. Besleme gibi giydirilir, saçı dibinden kestirilir.Zekiye'nin erkeklere karşı davet edici, flörtöz bir tavrı vardır. Oktay'a da bunu hissettirmiştir. Zekiye'yi birgün evde asılmış halde bulurlar. Oktay, Zekiye'nin bahçevandan hamile olup kendisini astığını duymuştur fakat buna inanmaz. Ahmet'in intiharı da bu durumu doğrular.

Mahmure Hanım Oktay'ın babaannesidir. Oktay'ın dedesi oldukça yaşlıyken evlenmiş, bir tek babası dünyaya gelmiştir. Çerkes kızdır. Çocuğunu Hümeysra Hanım'ın kontrolüne verirler. Evde her zaman dışlanmış, sayılmamıştır. Kendisine evin hizmetçisi gibi davranılmıştır. Konağın en alt katında yaşar. Yazar, babasına, babaannesine olan tutumu nedeniyle hep kızar ve affetmez. Babaannesinin tek arkadaşı Oktay'dır, O'na daima öyküler, masallar anlatır.

Hümeysra Hanım Yazarın babasını büyüten, oldukça varlıklı kadındır. Babası, Hümeysra Hanım'ı gerçek annesi olarak kabul etmiştir.

Menton Yazarın kırkbeş yaşındayken tanıştığı, o dönem otuz yaşlarında olan evli kadındır. Aslen Giritlidir. Menton'un eşi sarhoş olunca yazar Menton'a kocasını odaya taşımasında yardım eder, sonrasında aralarında yakınlık meydana gelir. Menton ile aralarındaki ilişki oldukça kısa sürer, fakat Oktay Menton'u hiç unutmaz, yaşlandığında dahi anılarında hep Menton vardır.

Doktor Yazara ileriki yaşlarında hastalığının teşhisini koyan hekimdir. Oktay, doktorun kendisi ile açık konuşmadığını, hastalığının evrelerini sakladığını düşünür.

Kürt Ali Yazarın cezaevi arkadaşıdır. Sürekli radyo dinler, yabancı yayınları sever, yazara uzun uzun yaşam öyküsünü anlatmıştır. Korkunç suçlara karışmış bir adamdır.

Zeliha Oktay'ın hayatında başka bir sevgilisi varken hoşlandığı kadındır. Ancak, o sıra Oktay'a yeni bir ilişki düşüncesi sıcak gelmez, ani bir fikirle mevcut sevgilisinden de ayrılır, Zeliha daha sonra Oktay'ın şair bir dostu ile birlikte olur.

Enver Yazarın yirmi yaşındayken sevdiği kızın ağabeyidir.

Hasan Oktay'ın "Marmara Lokali" nde tanıştığı, üniversiteli gençtir. Anneanesi ile yaşayan oldukça yoksul, namazında niyazında bir karakterdir. Fakat, daha sonra Oktay'ın fikirlerinden etkilenerek, mevcut düşüncelerinden tamamen sapan bir adam olmuştur.

Mübeccel Hanım Yazarın annesinin parkta sohbet ettiği yaşlı kadındır. Eski bir Osmanlı Paşasının eşidir, yenilik düşüncesine ailece karşı olduklarından kocasıyla oldukça sıkıntılı zamanlar yaşamışlardır.

Tema

Geçmiş Özlemi İnsanı var eden geçmiş yaşadıkları ve hayatına iyi veya kötü, bir şekilde anlam katan insanlardır. Bugünümüz, geçmişimizde yaşadıklarımızın, muhasebelerimizin sonucudur.